

ПІДХОДИ ДО ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДСОТКІВ І ДИВІДЕНДІВ У ЗВІТІ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

В практиці українських підприємств часто виникають питання щодо віднесення окремих статей, зокрема, відсотків сплачених до операційної чи фінансової діяльності, так як П(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів», який регламентує структуру та формат даного звіту, після внесення змін у 2010 році не дає прямої вказівки. Проблема поглиблюється при трансформації звітності українських підприємств, складеної відповідно до П(С)БО, у звітність за МСФЗ, оскільки МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» містить альтернативні підходи до класифікації окремих статей. Так, відсотки сплачені можна розглядати як:

- рух коштів від операційної діяльності (оскільки вони впливають на визначення чистого прибутку);
- рух коштів від фінансової діяльності (так як вони є витратами на залучення фінансових ресурсів).

Дивіденди сплачені можуть бути класифіковані як:

- рух коштів від операційної діяльності (для того, щоб показати користувачам, що підприємство здатне виплачувати дивіденди коштами, отриманими у результаті операційної діяльності);
- рух коштів від фінансової діяльності (оскільки вони є витратами на залучення фінансових ресурсів).

Дивіденди та відсотки одержані можна розглядати як:

- рух коштів від операційної діяльності (так як вони впливають на визначення чистого прибутку);
- рух коштів від інвестиційної діяльності (оскільки вони являють собою доходи від інвестицій).

Наведені дискусійні питання класифікації вказують на те, що термінологія, що використовується у звіті про рух грошових коштів, не повністю відповідає тій термінології, що була раніше розроблена для звіту про фінансові результати (прибутки та збитки).

Узагальнюючи, можна зробити висновок, відсотки і дивіденди можуть бути відображені у звіті про рух грошових коштів:

- 1) виходячи із сутності операцій;
- 2) виходячи із впливу на прибуток (чистий чи операційний).

У Великобританії дана проблема вирішується шляхом додавання четвертої категорії руху грошових потоків: «Повернення від інвестицій

та обслуговування кредитів». Згідно з ПБО США 95 «Звіт про рух грошових коштів» отримані відсотки і дивіденди та сплачені відсотки відносять до операційної діяльності, у той час як дивіденди виплачені класифікують як рух коштів від фінансової діяльності. Така позиція щодо сплачених дивідендів зумовлена тим, що вони не відображаються у звіті про фінансові результати (прибутки і збитки) на відміну від доходів і відсотків отриманих, які розглядаються як доходи, та відсотків сплачених, які розглядаються як витрати. Такий підхід спрощує узгодження грошових потоків від операційної діяльності з чистим прибутком. Разом з тим, він відокремлює доходи від інвестицій та процентні платежі від джерел цих видів діяльності, наприклад, купівлі-продажу інвестицій, які розкриваються в розділі «Рух коштів від інвестиційної діяльності», тощо. Тому відображення дивідендів та відсотків отриманих та відсотків сплачених у звіті про рух грошових коштів не збігається з уявою про них у звіті про фінансові результати (прибутки і збитки).

У Південній Африці відсотки та дивіденди отримані так само, як і сплачені, розглядають як операційні грошові потоки. Тому розділ «Рух коштів у результаті операційної діяльності» включає статтю (дивіденди виплачені), яка не має впливу на розрахунок чистого прибутку.

Стандарти Нової Зеландії класифікують відсотки та дивіденди сплачені як вибуття коштів у результаті фінансової діяльності, а відсотки та дивіденди отримані – як грошові надходження від інвестиційної діяльності, що узгоджується з уявою про них у звіті про прибутки та збитки. Але слід підкреслити, що в такому випадку чистий рух коштів у результаті операційної діяльності не може розглядатися як еквівалент чистого прибутку, розрахованим за касовим методом.

Вважаємо, класифікація та відображення статей у звіті про рух грошових коштів повинні співпадати з їх класифікацією й відображенням у звіті про фінансові результати, тобто виходячи із економічного змісту операцій. Це узгоджується з теорією фінансового менеджменту, де відсотки сплачені розглядають як вибуття коштів у результаті фінансової діяльності. Виплата відсотків та дивідендів є платежами постачальникам фінансових ресурсів: відсотки сплачують за використання позикового капіталу, у той час як дивіденди сплачують за використання власного капіталу. Узгодження таким чином операційного прибутку з рухом грошових коштів у результаті операційної діяльності забезпечить зв'язок між операційними розділами двох фінансових звітів.